

Justiits- ja Digiministeerium

Suur-Ameerika 1

10122 Tallinn

info@justdigi.ee

meie: 23.12.2025.a. nr. 6-2/209

Äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust

Coop Eesti Keskühistu koos oma 18 liikmesühistuga moodustavad oma suure liikmeskonna ja majandusliku mõjuga olulise osa Eestis tegutsevatest tulundusühistutest. 18 liikmesühistul (tarbijate ühistud) on kokku ca 70 000 liiget ehk omanikku. Eeltoodust tulenevalt on Coop Eesti Keskühistul õigustatud huvi rääkida kaasa tulundusühistuseadusesse planeeritavate muudatuste osas. Oleme koondanud kokku tähelepanekud ja ettepanekud seoses äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga tulundusühistuseadusesse planeeritud muudatustega, samuti oleme lisanud enda poolt ettepanekuid sätete osas, mida praeguses eelnõus ei ole käsitletud, kuid mis meie hinnangul väärivad kaalumist.

Sissejuhatavalt soovime rõhutada olulist asjaolu, mida ühinguõiguse revisjoni käigus ei ole meie arvates piisaval määral arvesse võetud. Mitmed tulundusühistuseaduse kavandatud muudatused näivad lähtuvat TulÜS § 3 lg-s 1 sätestatud loogikast, mille kohaselt tulundusühistule kohaldatakse äriseadustikus osaühingu kohta sätestatut. Viidatud sätte kehtestamisel ei ole aga arvatavasti arvestatud Eestis tegutsevate tarbijaühistute eripäraga. Nagu ülal viidatud, on Coop Eesti liikmesühistutel ca 70 000 liiget, sh liikmete arvu poolest suurimal ühistul, Tartu Tarbijate Kooperatiivil on ca 35 000 liiget. Arvestades suurt liikmete arvu, on kõigil liikmesühistutel ka kohustuslik nõukogu olemasolu (TulÜS § 64 lg 1). Kui otsida paralleeli kapitaliühingutega, siis eelviidatud näitajate poolest sarnanevad tarbijaühistud rohkem aktsiaseltsi kui osaühinguga. Mõõname, et tulundusühistu võib tegutseda ka muul eesmärgil kui tarbijate ühiste huvide edendamine. TulÜS § 4 lg 1 järgi võib tulundusühistu asutada ka ainult kaks liiget, kuid „tõeliste“ tulundusühistute olemuslikuks tunnusjooneks on meie hinnangul siiski ühistegevus, mis hõlmab palju liikmeid. Sellest lähtuvalt oleme allpool juhtinud tähelepanu mitmetele olulistele ebakõladele, mis takistavad või suisa ohustavad tarbijate ühistute loomulikku toimimist, kui lähtuda nende ühistute suhtes hoopis osaühingu toimimise loogikast.

Järgnevalt toome eraldi välja:

- I märkused ja omapoolsed ettepanekud ministeeriumi poolt koostatud eelnõule (me ei käsitle muudatusi eelnõus, millega nõustume)
- II ettepanekud ja põhjendused kehtiva tulundusühistuseaduse sätete osas, mis meie hinnangul vajaksid lisaks eelnõus väljatoodule muutmist

I Ettepanekud ja märkused eelnõus toodud muudatuste osas:

- Eelnõu §11 punktid 5 – 9 (tulundusühistuseadus §28)

Kehtiva seaduse kohaselt on liikmel õigus saada juhatuselt üldkoosolekul teavet ühistu tegevuse kohta ja tutvuda ühistu dokumentidega üldkoosoleku otsusel, kui see ei kahjusta ühistu majanduslikke huve. Eelnõu kohaselt soovitakse seda osaühingutele kohalduva regulatsiooni eeskujul lihtsustada ja anda liikmele õigus tutvuda ühistu dokumentidega pöördudes otse juhatuse poole, kes võib keelduda teabe andmisest ja dokumentide esitamisest, kui on alust eeldada, et see võib tekitada olulist kahju ühistu huvidele.

Ei saa nõustuda tehtud ettepanekutega, kuna ettepanek ei arvesta suure liikmete arvuga tulundusühistutega, mille puhul ei ole kohane tugineda suletud osanikeringiga osaühingute analoogiale, vaid pigem aktsiaseltsidele kohalduvale regulatsioonile. Leiame, et seaduseandja on varasemalt teadlikult reguleerinud teabe andmise tulundusühistute puhul pigem sarnaselt aktsiaseltsile, mitte osaühingule. Coopi suurimal liikmesühistul on ca 35 000 liiget, kes igaüks võiks teoreetiliselt aastas esitada mitu teabetaotlust ja sooviavaldust tutvuda dokumentidega, millega kaasneks ebamõistlik halduskoormus juhatusele. Tuhandete liikmetega ühistute puhul on alati risk, et liikmeskonnas on isikuid, kes lihtsalt ajaviiteks või kiusamiseks asuvad juhatust teabenõuetega pommitama. See võib hakata häirima ettevõtte igapäevast tegevust. Kui liikmel on põhjendatud huvi teabe saamiseks või dokumentidega tutvumiseks, saab ta seda realiseerida ka üldkoosoleku raames ning selle laiendamine ei näi olevat põhjendatud. Eeltoodust tulenevalt teeme siinkohal ettepaneku reguleerida teabe saamise säte analoogselt Äriseadustiku §-le 287 järgnevalt:

§ 28. Liikme õigus teabele

- (1) Ühistu liikmel on õigus saada juhatuselt üldkoosolekul teavet ühistu tegevuse kohta.
- (2) Juhatus võib keelduda teabe andmisest, kui on alust eeldada, et see võib tekitada olulist kahju ühistu huvidele või kahjustada teiste liikmete isikuandmete kaitset.
- (3) Liige võib juhul, kui juhatus keeldub teabe andmisest, nõuda, et nõudmise õiguspärasuse üle otsustaks üldkoosolek, või esitada üldkoosoleku toimumisest kahe nädala jooksul hagita menetluses kohtule avalduse juhatuse kohustamiseks teavet andma.

Lisaks on tõusetunud praktikas küsimus, kas igal liikmel on õigus tutvuda ühistu liikmete nimekirjaga ja saada sellest väljavõtteid/koopiat. Tulundusühistu puhul peab liikmete nimekirja juhatus, kes peab kandma sinna liikme elu- või asukoha, isiku- või registrikoodi, Eesti isikukoodi puudumisel sünnipäeva, -kuu ja -aasta, liikme osamaksu suuruse, tasutud osamaksu suuruse ja tasumise aja, andmed osamaksu tagastamise ja liikmesuse üleandmise kohta, liikmeks vastuvõtmise, ühistust väljaastumise või väljaarvamise kuupäeva. See tähendab, et liikmete nimekiri sisaldab olulisel määral liikmete ja ka endiste liikmete isikuandmeid ning selle avaldamine toob kaasa ulatusliku riive liikmenimekirjas olevate isikute privaatsusele. Suurte

ühistute puhul võib liikmete nimekirja sisaldada isegi kümnete tuhandete inimeste isikuandmeid. Kehtivate isikuandmete kaitse reeglite valguses on väga problemaatiline, kui selline isikuandmeid sisaldav andmekogu muutub sellega tutvumise tulemusel avalikuks. Ka sellest aspektist ei ole tulundusühistu võrreldav osaühinguga, kelle osanike isikuandmed tuleb avaldada äriregistris. Tulundusühistu puhul ei ole liikmete andmete avalikku avaldamist seadus varasemalt ette näinud ning sellist muudatust ei ole ka käsitletavas eelnõus. Seega on liikmetel õigustatud ootus, et tulundusühistule usaldatud isikuandmed on mõistlikult ja turvaliselt hoitud ning ei kuulu avalikult avaldamisele.

Eeltoodust tulenevalt leiame, et ühistu liikmete nimekirja avaldamise küsimus vajaks täiendavat selgust ja reguleerimist. Üks võimalus selleks oleks täiendada paragrahvi 28 järgmiselt:

„Juhatus võib keelduda teabe andmisest ja dokumentide esitamisest, kui on alust eeldada, et see võib tekitada olulist kahju ühistu huvidele või kahjustada teiste liikmete isikuandmete kaitset.“;

- Eelnõu §11 punkt 16 (tulundusühistuseaduse § 41 lõige 1)

„(1) Üldkoosoleku kokkukutsuja saadab üldkoosoleku toimumise teate kõigile liikmetele liikmete nimekirja kantud elektronposti aadressil, kui põhikirjas ei ole selleks ette nähtud teistsugust sidevahendit. Kui kokkukutsuja teab või peab teadma, et liikme tegelik elektronposti aadress või põhikirjaga teate edastamiseks ettenähtud aadress erineb liikmete nimekirja kantust, tuleb teade saata ka sellel aadressil. Teade peab olema saadetud selliselt, et see jõuaks saaja aadressile tavalise edastamise korral vähemalt üks nädal enne üldkoosoleku toimumist.“

Leiame, et e-posti teel on tänasel päeval teadete saatmine selgelt mõistlikum kui postiga. Siiski see ei pruugi olla lahendus suure liikmeskonnaga ühistute jaoks, kellel liikmete nimekirjas seni mailiaadresse ei ole või on nende andmete kvaliteet madal. Mitme tuhande liikmega ühistute puhul ei pruugi kõigi liikmete mailiaadressi ka mõistliku aja jooksul saada. Lahendusena näeme, et nende liikmete puhul, kes ühistule oma mailiaadressi ei avalda, võiks liikmete nimekirja kanda liikme nn riikliku mailiaadressi st eesti.ee-lõpuga aadressi. Seda võiks täpsustada näiteks seletuskirjas. Kas sellisel juhul kui nõ esmaseks teate esitamise kanaliks on eelnõu kohaselt ette nähtud e-post, ei peaks olema vastavalt muudetud/täiendatud ka liikmete nimekirja kohustuslikuna kantavate andmete loetelu st kas e-posti aadress ei peaks olema üks osa kohustuslikest andmetest. See annaks ühistu juhatusele tugevama aluse antud andmeid oma liikmetelt ka nõuda. Siiski võib juba olemasolevate liikmete puhul e-posti aadresside täiendav kogumine osutuda ühistu jaoks praktikas võimatuks, kuna ühistutel ei pruugi olla võimalik saada kõikide liikmetega kontakti. Lisaks on see ühistutele väga suur halduskoormus (saata välja postiaadressil kirju nõudega teavitada enda e-posti aadress). Arvestades, kui palju esineb viimasel ajal erinevaid andmete kogumisega seotud kelmusi, siis on inimesed väga tundlikud selliselt oma andmete jagamise suhtes ning võivad ühistu katseid liikmete e-postiaadresse tuvastada seetõttu ignoreerida.

- Eelnõu §11 punkt 20 (§ 45 esimene lause)

„Üldkoosolekul võib ühistu liiget esindada teine isik, kelle esindusõigus on kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis dokumendiga tõendatud.“

Ei saa nõustuda antud muudatusega. Volikirja vorminõuete leevendamine (st õigus saata volitus ka tekstina e-kirja teel) suurendab riski, et ühistule saadetakse olulisel määral volitusi, mille autentsust ühistud ei saa kontrollida. Tekib oluline risk, et üldkoosolek viiakse läbi ja otsused võetakse vastu võltsitud volikirjade alusel. Kui liige juba saadab volituse e-kirja teel, ei tohiks olla keeruline see digitaalselt allkirjastada.

Palume jätta sättesse kirjaliku vormi nõue (mailiga saadetud volikiri peaks olema digitaalselt allkirjastatud).

- Eelnõu §11 punkt 21 (§ 46 lõiked 1 ja 2)

„(1) Ühistu põhikirjas võib ette näha, kui suure osa ühistu liikmete osavõtul on üldkoosolek otsustusvõimeline.“

Ei saa nõustuda muudatusega.

Hetkel kehtib seadusest tulenev põhimõte, et kvoorumini täitmiseks peab olema kohal või esindatud üle poole liikmetest. Eelnõu kohaselt seadusest tuleneva kvooruminõue kaob ning kvoorumini nõude peaks ühistu kehtestama soovi korral põhikirjaga. Eelnõu seletuskirjas on asutud seisukohale, et kui üldkoosoleku kokkukutsumisel on järgitud kõiki nõudeid, siis tuleks lugeda see liikmete enda hoolsuskohustuse rikkumiseks, kui nad kohe esimesele koosolekule kohale ei tule. Sellega ei saa ühelt poolt nõustuda põhjusel, et juhatusel puudub üldkoosoleku päeva ja kellaaja kindlaksmääramisel kohustus seda liikmetega kooskõlastada. Kui üldkoosolek määratakse väga ebamugavale ajale (nt jaanipäevale järgneva päeva hommik), ei saa liikmetelt kuidagi eeldada koosolekul osalemist.

Suure liikmeskonnaga ühistute puhul on siiski ka veel palju olulisem probleem, kvooruminõude puudumisel võidakse olulised tuhandeid liikmeid puudutavad otsused vastu võtta vaid üksikute esimesele koosolekule kohale tulnud liikmete poolt. Coopi näitel saab öelda, et tulundusühistute (tarbijateühistute) liikmed ei tunneta ega teadvusta sageli enda vastutust liikme ning omanikuna, mistõttu on üldkoosolekul osalemine pigem väga tagasihoidlik. Liikmeid on palju ja nende osamaksud on väikesed, mistõttu iga liikme isiklik suhe ühistu varasse ja otsustesse on liikme enda hinnangul justkui tühine, samal ajal võib üldkoosolekul vastuvõetud otsustest suuresti oleneda kogu ühistu piirkonna kaubanduse edasine käekäik ja püsimine. Ka kehtiva seaduse alusel on säärane oht olemas, et korduskoosolekul võetakse kohaletulnud liikmete poolt vastu enamusele mittesoodne otsus, kuid tulenevalt seaduses kehtestatud kvooruminõudest, ei ole praktikas võimalik esimesel koosolekul otsuseid vastu võtta ning otsused võetakse alati vastu korduskoosolekutel. See annab liikmetele siiski täiendava võimaluse reageerida. Kvooruminõude sätestamise võimalus põhikirjaga ei ole piisav, kuna eeltoodud põhjustel on üsna lihtne väikese huvitatatud liikmete grupi poolt põhikirja muuta selliselt, et kvooruminõue

kaotatakse. Osaühingute ja aktsiaseltside puhul võib pakutud lähenemine olla mõistlik ja asjakohane, kuid tulundusühistutes on see tulenevalt äriloogika erisustest problemaatiline ja võib tuua kaasa kuritarvitamise võimaluse ja ettenägematuid probleeme. Kehtiv seadus antud juhul seevastu on liikmete enamust kaitsva efektiga.

Seega jääb arusaamatuks, mis eesmärgil ja kelle huvides selline kardinaalne muudatus on seaduse-eelnõusse lisatud.

„(2) Kui üldkoosolekul ei ole kohal või esindatud seaduse või põhikirjaga ettenähtud arv liikmeid ning üldkoosolek ei ole seetõttu otsustusvõimeline, kutsub kokkukutsuja kolme nädala jooksul kokku uue üldkoosoleku sama päevakorraga. Uus üldkoosolek ei või toimuda varem kui kahe nädala möödumisel eelmise üldkoosoleku toimumisest. Uus üldkoosolek on pädev vastu võtma otsuseid, sõltumata koosolekul viibivate või esindatud liikmete arvust.“;

Hetkel kehtiv TulÜS § 46 lg 2 sõnastus on järgmine: Kui üldkoosolekul ei ole kohal või esindatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud arv liikmeid, kutsub juhatus kolme nädala jooksul, kuid mitte varem kui seitsme päeva pärast, kokku uue koosoleku sama päevakorraga. Uus üldkoosolek on pädev vastu võtma otsuseid, sõltumata koosolekul viibivate või esindatud liikmete arvust.

Võrdluseks, ÄS § 171 lg 6 kehtiv sõnastus sätestab: Kui osanike koosolekul ei ole esindatud käesoleva seadustiku § 170 2. lõikes nimetatud hääled ning koosolek ei ole seetõttu otsustusvõimeline, kutsub juhatus päevakorda muutmata kokku uue koosoleku, mis on pädev otsuseid vastu võtma koosolekul esindatud häälest sõltumata. See kehtib üksnes juhul, kui uue koosoleku kokkukutsumise teade on saadetud osanikele mitte varem kui kaks päeva pärast esimest koosolekut ja mitte hiljem kui kümnendal päeval pärast esimest koosolekut.

Võrdluseks ÄS § 297 lg 2 kehtiv sõnastus sätestab: Kui üldkoosolekul ei osale käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud aktsionärid, kutsub juhatus kolme nädala jooksul, kuid mitte varem kui seitsme päeva pärast kokku uue koosoleku sama päevakorraga. Uus üldkoosolek on pädev vastu võtma otsuseid sõltumata koosolekul esindatud häälest.

Praktikas on tekitanud arusaamatusi seaduses sätestatud sõnastus „kutsub kokku“ – kas see tähendab koosoleku kokkukutsumise teate saatmist või koosoleku faktilist toimumist? Ehk, et kas „kutsub kolme nädala jooksul kokku uue koosoleku“ tähendab, et kolme nädala jooksul tuleb saata uus kutse või tähendab see seda, et korduskoosolek ei või toimuda varem kui kahe nädala jooksul ja hiljem kui kolme nädala jooksul esimese koosoleku toimumisest? Näib, et kohtupraktikas (esimeses kohtuastmes) peetakse koosoleku kokkukutsumise all silmas koosoleku kokkukutsumise teate saatmist. Samas see on meie hinnangul ekslik tõlgendus, sest koosoleku kokkukutsumine on terviklik protsess, mis algab koosoleku kokkukutsumise teate

saatmisest, dokumentidega tutvumise võimaldamisest ning päädib koosoleku läbiviimisega. Seevastu koosoleku kokkukutsumise teate saatmine/avaldamine on koosoleku kokkukutsumise protsessi üks toiming. Selles mõttes on nii TulÜS § 46 lg 2 kui ka ÄS § 297 lg 2 sõnastus ebaõnnestunud. Küll aga on ÄS § 171 lg 1 kehtiv sõnastus selge ja arusaadav, sest lähtub konkreetsest toimingust – teate saatmisest.

Eelnõus pakutud muudatused ei loo meie hinnangul olulist selgust juurde (seda nii TulÜS § 46 lg 2, ÄS § 171 lg 6 kui ka ÄS § 297 lg 2 osas). Meie soovitus oleks säilitada hetkel kehtiv ÄS § 171 lg 6 sõnastus (st lähtuda koosoleku kokkukutsumise teate saatmise hetkest) ning muuta analoogselt TulÜS § 46 lg 2 ja ÄS § 297 lg 2.

Eelnõu § 11 punkt 25 (§ 51 lõige 6)

Kehtiva sätte kohaselt „(6) Üldkoosoleku protokoll peab olema notariaalselt tõestatud, kui üldkoosoleku otsus on nõukogu liikme valimise või tagasikutsumise aluseks või nõukogu kohta põhikirjas muudatuse tegemise aluseks.“

Eelnõuga tunnistatakse antud sätte kehtetuks. Seaduse seletuskirja kohaselt „Notariaalse tõestamise vorminõue ei ole põhjendatud, arvestades sätte sarnasust OÜ samale sättele.

Juhime ka siinkohal tähelepanu asjaolule, et suure liikmesarvuga ühistu on oma olemuselt pigem sarnane (börsi)aktsiaseltsi kui osaühinguga. Samuti sellele, et osaühingust ja aktsiaseltsist erineva hääletuspõhimõtte (igal liikmel on üks hääl) ning liikmete vähese huvi tõttu ühistu juhtimises osaleda, on tulundusühistu haavatavam ja manipuleeritavam kui osaühing või aktsiaselts. Samal ajal on tulundusühistute näol sageli tegemist märkimisväärsede varakogumitega, mis suurendab üldkoosoleku otsuste manipuleerimise ohtu veelgi. Notariaalne vorm aitab seda riski meie hinnangul maandada. Aktsiaseltsi puhul on seaduseandja pidanud sellise üldkoosoleku protokoll notariaalse tõestamise nõuet põhjendatuks ning leiame, et tulundusühistute puhul on mõistlik ja põhjendatud reguleerida see pigem analoogselt aktsiaseltsile kohalduvale regulatsioonile, st jätta regulatsioon kehtima praegusel kujul.

- Eelnõu § 11 punkt 28 (§ 52 lõige 3¹)

Selles uues sättes sätestatakse juhatuse kohustus viivitamatult teatada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis üldkoosoleku otsustamise vaidlustamisest kõigile liikmetele, kes olid ühistu liikmed otsuse tegemise ajal ja kes on ühistu liikmed teate koostamise ajal.

Sellise kohustuse idee võib olla arusaadav ja teostatav piiratud osanike arvuga juriidiliste isikute puhul. Seda kohustust on aga äärmiselt keeruline täita suurte liikmete arvuga ühistutel. Kui üldkoosoleku kokkukutsumiseks üle 50 liikmega ühistute puhul jääb kehtima § 41 lg 1² ehk võimalus teatada üldkoosolekust üleriigilises päevalehes ja oma kodulehel, siis üldkoosoleku otsuse vaidlustamise puhul peaks aga juhatuse suutma personaalse teate saata tuhandetele inimestele. See on praktikas võimatu, kuna suurte liikmete arvuga ühistute puhul on tihti liikmelisus juba väga pikka aega ning ühistul puudub tegelikult kontakt liikmega. Liikmed on võrdlemisi passiivsed ning ei esita ka ise aktiivselt oma (kontakt)andmeid ühistule. Samuti on see ka tehniliselt äärmiselt keeruline ja vajaks täiendavat IT alast investeeringut ainuüksi üldkoosoleku otsuse vaidlustamise puhuks (mida ei pruugi mitte kunagi juhtuda), et oleks võimalik saata tuhandetele inimestele korraga nõu massteade. Käsitsi tuhandetele inimestele selline teavitamine saata tähendaks aga suurt täiendava tööjõuressursi ajutist vajadust, mis oleks samuti absurdne. Seega ei ole seda kohustust võimalik praktikas täita ning sellel puudub ka mistahes mõistlik põhjendus. Kui keegi liikmetest soovib otsust vaidlustada, saab ta seda igal juhul teha ning vajadusel liidetakse vastavad nõuded ka kohtus ühte menetlusse.

Lisaks on segane liikmete arvu kindlaks tegemise hetk – kas sätte tingimused on kumulatiivsed või mitte (kas teatama peab ainult liikmetele, kes olid nii otsuse tegemise ajal kui ka teate koostamise ajal liikmed või peab teatama ka vahepealsel ajal välja arvatud/juurde tulnud liikmetele).

- Eelnõu § 11 punkt 30 (§ 52¹ lõige 1 p 4)

Üldkoosoleku otsuse tühisuse alusena sätestatakse olukord, kui liikmete üldkoosoleku protokoll ei ole seaduses ettenähtud juhul notariaalselt tõestatud. Sama eelnõu kohaselt on kehtetuks tunnistatud § 51 lg 6, kust tulenes notariaalse tõestamise vorm. Muud notariaalse tõestamise kohustust tulundusühituseaduse ette ei näe ning ka ÄS-is ei ole osaühingu üldkoosolekule notariaalse tõestamise vorminõuet. Seetõttu jääb arusaamatuks selle sätte lisamise vajadus. Märkime siiski, et nii nagu eelnevalt eelnõu § 11 punkt 25 osas selgitasime, ei saa pidada mõistlikuks ja põhjendatuks notariaalse vormi kaotamist nõukogu liikme valimisel või tagasikutsumisel või nõukogu kohta põhikirjas muudatuse tegemisel.

II Täiendavad muudatusettepanekud:

- Tulundusühituseaduse §41 lg 2

Praktikas tekitab probleeme lause „Kui üldkoosolekul muudetakse põhikirja, tuleb teates näidata kavandatud muudatuste olemus.“

Kuna postiga kutsete saatmine on kulukas ja e-posti aadresse sageli ei ole, avaldavad suure liikmeskonnaga ühistud üldkoosoleku kutse üleriigilise levikuga päevalehes. Kui selline ühistu soovib põhikirjas olulisi muudatusi teha (uut põhikirja redaktsiooni kehtestada) peaks ta ajalehes avaldama praktiliselt kogu põhikirja, mis võib olla mitmeid A4 lehekülgi teksti. Kuna esimesele koosolekule reeglina ei tule kokku nõutav arv liikmeid, tuleb seda teha kaks korda. Esiteks on see ebamõistlikult kulukas, samuti on ebamõistlik Eesti ainukeses üleriigilises päevalehes avaldada lehekülgede kaupa infot, mis enamikku lugejaid ei puuduta. Mõistlik oleks kohustus sätestada selliselt, et teade tuleb avaldada üleriigilise levikuga ajalehes ja teade peab sisaldama viidet ühistu kodulehele, kus põhikirja muudatuste olemus on liikmetele kättesaadav.

- Tulundusühistuseaduse § 54 lg 1 ja 2

„(1) Kui ühistul on üle 200 liikme, võib põhikirjaga ette näha, et üldkoosoleku pädevus antakse täielikult või osaliselt üle volinike koosolekule. Ühistul peab olema vähemalt 20 volinikku.

(2) Volinike koosoleku kokkukutsumise kord, korraldus ning volinike valimise kord määratakse põhikirjaga. Ühe voliniku võib valida mitte enam kui 50 liikme kohta.“

Kehtiva seaduse järgi võib ühistule valida volinikud, kusjuures üks volinik võidakse valida mitte enam kui 50 liikme kohta. Suure liikmete arvuga ühistute puhul on see osutunud problemaatiliseks - kui ühistul on näiteks 20 000 liiget, tuleks valida 400 volinikku, mis muudab aga volinike koosoleku pidamise erakordselt kohmakaks. Samal ajal võiks just suure liikmeskonnaga ühistute puhul anda võimalus otsuseid teha üldkoosoleku asemel volinike koosolekul kõige suuremat efektiivsust. Praktika näitab, et volinikud on tavaliikmetest oluliselt motiveeritumad osalema koosolekutel ning rääkima sisuliselt kaasa ühistu juhtimisel. Samal ajal on praktikas osutunud keerukaks suuremate ühistute puhul leida piisaval arvul liikmeid, kes on nõus ja valmis volinikuks kandideerima ning ühistu juhtimisse läbi volinike koosoleku panustama.

Eeltoodust tulenevalt leiame, et mõistlik oleks kaotada põhimõte, et ühe voliniku võib valida mitte enam kui 50 liikme kohta ning selle asemel sätestada põhimõte, et ühistu volinike arv määratakse üldkoosoleku otsusega ning et volinike arv peab olema vähemalt 20 volinikku ja mitte rohkem kui 100 volinikku. Selline käsitlus tagaks endiselt liikmete piisava esindatuse ning volinike koosolek oleks samal ajal ka suure liikmearvuga ühistute puhul kasutatav toimiva juhtimisorganina.

- Fondi emissiooni lubamine.

Hetkel ei ole TulÜhS-s otseselt võimalik fondi emissiooni läbi viia. Võib küll arutleda, kas seda saaks teha analoogselt OÜ-ga, kuid selguse huvides võiks selle selgelt ka TulÜhS-s sätestada.

Toome näite: Coopi tarbijateühistute liikmed on suures osas väga kauaaegsed liikmed ning nende liikmemaksu suurus on aastate tagusest ajast ja üpris sümboolne. Kui ühistu soovib osakapitali ja osamaksu suurust tõsta, peaks osamaksu juurde maksma ka kõik liikmete nimekirja kantud liikmed. Kuna staažikad liikmed on läbi liikme kohustuste täitmise aastate jooksul panustanud ühistu majandustulemustesse, oleks mõistlik ja asjakohane suurendada olemasolevate liikmete osamaksu läbi fondiemissiooni ning kehtestada suurema osamaksu tasumise nõue üksnes uutele liikmetele.

Lisaks võimaldab fondiemissioon kohendada tulundusühistu kapitalistruktuuri. Paljudel tarbijateühistutel on aastatega kogunenud märkimisväärses summas jaotamata kasumit. Tavalise kapitaliühingu puhul on loogiline see kasum mingil hetkel dividendina välja maksta. Suure liikmeskonnaga tarbijaühistu puhul on see aga tehniliselt võimatu, sest pole võimalik hankida kõikide liikmete pangakonto andmeid, kuhu dividend kanda. Läbi fondiemissiooni saab kasumi kanda osakapitali reale, mis peegeldab raamatupidamislikult paremini selle kapitali tegelikku olemust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Rainer Rohtla

Coop Eesti Keskühistu

juhatuse liige

